

39. ročník súťaže POZNAJ SLOVENSKÚ REČ
pre žiakov základných a stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským
VYHODNOCOVACIA SPRÁVA

Úvod

Vyučovanie slovenského jazyka a slovenskej literatúry v základných a stredných školách s vyučovacím jazykom maďarským má ústredné postavenie. Prehĺbenie záujmu žiakov o slovenský jazyk podporuje aj jazyková súťaž POZNAJ SLOVENSKÚ REČ, ktorej 39. ročník vyhlásilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej MŠVVaŠ SR) dňom 07. 11. 2018 (list č. 2018/14715:1-12AO) v súlade so Smernicou MŠ SR č. 23/2017 s účinnosťou od 1. júna 2017.

Charakteristika súťaže

Súťaž Poznaj slovenskú reč je jazykovou súťažou kategórie A pre základné a stredné školy. Je celoštátneho charakteru, má postupový charakter a končí sa celoštátnym kolom. Súťaž je jednou z foriem dobrovoľnej záujmovej činnosti žiakov, ktorá sa využíva ako dôležitý výchovno-vzdelávací prostriedok v procese skvalitňovania jazykovej pripravenosti žiakov základných a stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským. Realizuje sa každý školský rok pod gesciou Štátneho pedagogického ústavu (poverenie č. 2010-16906/38338:1-915 MŠVVaŠ SR zo dňa 18. 10. 2010) a je určená žiakom základných a stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským, resp. žiakom tried s vyučovacím jazykom maďarským v Slovenskej republike (základné školy, stredné školy: gymnáziá, stredné odborné školy).

Účasť v súťaži je dobrovoľná a individuálna. V školskom roku 2018/2019 sa súťaž riadila aktualizovaným Organizačným poriadkom (ďalej len OP) č. 2017-12674/39423:2-10IO s účinnosťou od 1. januára 2017. Obsahová náplň súťaže vyplýva z cieľov súťaže, ako aj z cieľov obsiahnutých v platných pedagogických dokumentoch.

Celoštátna odborná komisia súťaže Poznaj slovenskú reč

Súťaž riadi celoštátna odborná komisia, ktorú menuje MŠVVaŠ SR a v ktorej je zastúpený gestor a okresný úrad, zodpovedný za organizáciu celoštátneho kola, resp. sú zastúpené všetky kraje, v ktorých sa realizujú nižšie postupové kolá súťaže. V školskom roku 2018/2019 dokončila prácu komisia menovaná v roku 2014 (č. 2014-951/1656:1-100A zo dňa 20. 1. 2014) a od marca 2019 začala pracovať celoštátna odborná komisia menovaná generálnou riaditeľkou Sekcie národnostného a inkluzívneho vzdelávania MŠVVaŠ SR na päťročné funkčné obdobie (menovanie č. 2019/9398:8-C1620 zo dňa 25. 03. 2019) v zložení:

predseda: PaedDr. Anita Halászová, Štátny pedagogický ústav Bratislava,

členovia:

Mgr. Andrea Döményová, Štátny pedagogický ústav Bratislava,

za Bratislavský kraj Mgr. Zuzana Kontárová, Spojená škola s VJM Senec,

za Trnavský kraj Mgr. Silvia Patassy, ZŠ Zoltána Kodálya s VJM Dunajská Streda,

za Nitriansky kraj Mgr. Monika Hamarová, ZŠ a MŠ Pétera Pázmánya s VJM Šaľa,

za Banskobystrický kraj PaedDr. Katarína Pivníková, Reformované gymnázium Mihályja Tompu s VJM Rimavská Sobota,

za Košický kraj Mgr. Jana Košútová, SPŠ strojnícka Košice.

Poslanie a ciele súťaže

Poslaním súťaže Poznaj slovenskú reč je prispieť k vyhľadávaniu talentovaných a nadaných žiakov, podporiť rozvoj ich talentu a pomáhať pri prezentácii ich schopností, rozvíjať ich tvorivé odborné-teoretické vedomosti a schopnosti, vyvolať ich systematický záujem o slovenský jazyk, vytvárať trvalý kladný vzťah k vyučovaciemu predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra, viesť ich k samostatnej tvorivej činnosti, upevňovať ich záujem o sebavzdelávanie. Súťaž umožňuje pedagógom využívať získané poznatky v skvalitnení výchovno-vzdelávacieho procesu. Poslaním súťaže je podporiť aj používanie spisovného jazyka, resp. používanie jazyka v rámci estetických činností.

Súťaž nadväzuje na vzdelávanie v základných a stredných školách s vyučovacím maďarským, ktorej obsahová náplň pre jednotlivé kategórie súťaže vyplýva z cieľov súťaže a z platných pedagogických dokumentov pre vyučovací predmet slovenský jazyk a slovenská literatúra.

Cieľom súťaže je rozvíjať sociálne, komunikačné, osobné, sociálne a občianske kľúčové kompetencie žiakov, vhodnou motiváciou vytvoriť a pestovať ich pozitívne postoje k slovenskému jazyku. Špecifickým cieľom súťaže je prehĺbiť záujem žiakov o slovenský jazyk, hlavne o jeho aktívne používanie, ktorý je jedným z podmienok úspešného uplatnenia sa v ďalšom štúdiu a neskôr aj v zamestnaní, pestovať a posilniť kladný vzťah k slovenskej kultúre, k histórii slovenského národa, k učeniu sa štátneho jazyka, pestovať a posilniť toleranciu k slovenskému národu, upozorniť žiakov na odlišnosti a rovnosti v jazyku, rozvíjať ich kultivovaný prejav ako prostriedok presadenia samého seba a nadobudnúť sebavedomie pri vystupovaní na verejnosti, rozvíjať ich komunikačné schopnosti a návyky, aby žiaci získali kvalitnú jazykovú kompetenciu, t. j. schopnosť primerane reagovať v rozličných jazykových situáciách.

Štruktúra a riadenie súťaže

Súťaž sa člení na štyri kategórie:

1. kategória: žiaci 3. a 4. ročníka základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským (ďalej ZŠ s VJM);
2. kategória: žiaci 8. a 9. ročníka ZŠ s VJM a 3. a 4. ročníka gymnázia s osemročným vzdelávacím programom s vyučovacím jazykom maďarským (ďalej OGY s VJM);
3. kategória: žiaci 6. a 7. ročníka OGY a 2. a 3. ročníka gymnázií so štvorročným vzdelávacím programom (ďalej G s VJM) a stredných odborných škôl (ďalej SOŠ s VJM) vo štvorročnom vzdelávacom programe;
4. kategória: žiaci 1. až 3. ročníka v trojročnom vzdelávacom programe odboru vzdelávania v strednej odbornej škole s VJM.

Súťažiaci postupne absolvujú postupové súťažné kolá (školské, okresné a krajské), z ktorých sa dostanú do celoštátneho kola len najlepší – prví traja z krajských kôl.

V školskom roku 2018/2019 sa postupové kolá súťaže uskutočnili v zmysle Čl. 6 nového organizačného poriadku č. 2017-12674/39423:2-10IO, t. j. už sa neorganizovali triedne kolá. V sídle kraja sa realizovali školské kolá do 10. februára 2019 a okresné kolá pre

1. a 2. kategóriu do 10. marca 2019. V Trnavskom a Nitrianskom kraji sa organizovali okresné kolá aj v 3. kategórii pre žiakov stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským.

Okresné úrady boli oslovené gestom súťaže listom č. 300-192-489/2019 zo dňa 3. apríla 2019, aby podľa OP Čl. 6 ods. 2 bod u) vypracovali a poslali do 15. apríla 2019 vyhodnocovaciu správu o priebehu a výsledkoch okresných kôl vrátane školských kôl. Šablóna správy a formulár na zhrnutie údajov sa nachádza na webovom sídle gestora súťaže (<http://www.statpedu.sk/sk/sutaze/poznaj-slovensku-rec/>). Poznamenávame však, okresné úrady na predmetnú žiadosť nereagovali a správu s tabuľkou s údajmi za školské a okresné kolá neposlali. Vyhodnocovaciu správu za školské a okresné kolá v požadovanom formáte a kvalitne vypracovanú poslala len Ing. Mária Kolárska z Odboru školstva Okresného úradu Banská Bystrica.

Krajské kolá sa uskutočnili pre všetky kategórie do 15. apríla 2019. Poznámka: Podľa OP termín konania krajských kôl je do 10. apríla príslušného roka.

V tabuľkách nižšie uvádzame základné údaje o krajských kolách, ktoré ŠPÚ zaslali odbory školstva okresných úradov v Bratislave, Trnave, Nitre, Banskej Bystrici a v Košiciach v súlade s Čl. 6 ods. 3 bod s).

kraj	1. kategória	počet škôl	počet žiakov	2. kategória	počet škôl	počet žiakov
Bratislavský		5	8		3	6
Trnavský		6	6		4	4
Nitriansky		8	9		8	8
Banskobystrický		4	5		4	6
Košický		4	5		5	6
spolu		27	33		24	30

kraj	3. kategória	počet škôl	počet žiakov	4. kategória	počet škôl	počet žiakov
Bratislavský		2	4		0	0
Trnavský		5	5		2	2
Nitriansky		7	8		4	5
Banskobystrický		3	3		0	0
Košický		5	7		0	0
spolu		22	27		6	7

Súťaž v 1. kategórii pozostáva z prednesu jednej riekanky alebo vyčítanky a jednej básničky vyžrebovanej zo zoznamu 8 riekaniek alebo vyčítaniek a 16 básničiek, z reprodukcie vypočítaného textu, z čítania krátkeho textu po príprave a zo súvislého rozprávania na danú tému pomocou osnovy vo forme otázok. V 2. kategórii pozostáva z reprodukcie vypočítaného textu, z čítania krátkeho textu po príprave, zo samostatnej tvorby stručného súvislého textu z daných slov a jeho ústneho prednesu a zo súvislého rozprávania na danú tému bez použitia osnovy. V 3. kategórii pozostáva z reprodukcie vypočítaného populárno-náučného textu, zo samostatnej tvorby textu úvahového charakteru a jeho ústneho prednesu a zo samostatnej tvorby textu pomocou vytypovaných slov a jeho ústneho prednesu. Vo 4. kategórii pozostáva

z interpretácie vypočutého textu, zo samostatnej tvorby textu opisného charakteru a jeho ústneho prednesu a zo samostatnej tvorby textu pomocou vytypovaných slov a jeho ústneho prednesu.

Hodnotenie výkonov súťažiacich

Výkon súťažiacich sa hodnotí podľa Obsahovej náplne súťaže POZNAJ SLOVENSKÚ REČ záväznej pre všetky postupové kolá a kategórie pre školský rok 2018/2019. Celkový výkon súťažiacich sa hodnotí vo všetkých kategóriách bodovou hodnotou, na základe ktorej sa súťažiaci zaradujú do jedného pásma (zlaté, strieborné alebo bronzové).

Celoštátne kolo súťaže Poznaj slovenskú reč

Celoštátne kolo súťaže vo všetkých kategóriách sa už piatykrát uskutočnilo v Strednej odbornej škole stavebnej – Építészeti Szakközépiskola v Nových Zámkoch v dňoch 5. – 7. júna 2019 pod záštitou Okresného úradu (ďalej OÚ) v Nitre. Organizačným zabezpečením bola riaditeľom Štátneho pedagogického ústavu poverená Stredná odborná škola stavebná na Nitrianskej ceste 61 v Nových Zámkoch listom č. 300-620-1709/2018 zo dňa 20. 10. 2018).

Ubytovanie súťažiach, pedagógov, porotcov a hostí bolo zabezpečené v ubytovacom zariadení školy. Súťaž a sprievodné programy boli po stránke organizačnej, personálnej a materiálno-technickej na vynikajúcej úrovni. Vďaka organizátorom mala súťaž aj tento rok kvalitnú prípravu a hladký priebeh. Ako každý rok, a tohto roku bol pripravený aj sprievodný program. Súťažiaci so svojimi pripravujúcimi pedagógmi mohli absolvovať aj prehliadku mesta s odbornou prednáškou. Súťažiaci sa nenudili ani počas čakania na výsledky a vyhodnotenie. Absolvovali exkurziu v Slovenskej ústrednej hviezdárni v Hurbanove, kde si mohli vyskúšať staršie aj novšie ďalekohľady, pozreli si filmy o rekonštrukcii historickej budovy postavenej v 19. storočí, o vzniku Zeme a Slnecnej sústavy. Pracovníkmi hviezdárne boli predstavené zaujímavé exponáty, prístroje a knihy z vlastnej zbierky.

Do celoštátneho kola súťaže postúpili žiaci, ktorí sa umiestnili na 1. až 3. mieste krajských kôl. Celoštátne kolo súťaže bolo nielen o odovzdávaní vedomostí, o preukázaní schopností žiakov a študentov, ale aj o poznávaní a poznaní.

V tabuľkách nižšie a v prílohe uvádzame základné údaje a informácie o celoštátnom kole súťaže.

kraj		počet škôl	počet žiakov		počet škôl	počet žiakov
Bratislavský	1. kategória	3	3	2. kategória	2	2
Trnavský		3	3		2	2
Nitriansky		3	3		3	3
Banskobystrický		1	2		2	2
Košický		2	3		2	2
spolu		12	14		11	11

kraj	3. kategória	počet škôl	počet žiakov	4. kategória	počet škôl	počet žiakov
Bratislavský		2	2		0	0
Trnavský		1	1		1	2
Nitriansky		3	3		2	3
Banskobystrický		1	1		0	0
Košický		2	2		0	0
spolu		9	9		3	5

Úroveň súťaže v jednotlivých kategóriách **celoštatného kola** súťaže zhodnotili predsedovia odborných porôt.

1. kategória

Členovia odbornej poroty 1. kategórie:

PaedDr. Anita Halászová (Štátny pedagogický ústav v Bratislave) – predsedníčka,

PaedDr. Piroška Szalayová (ZŠ s VJM Mierovo) – členka,

Mgr. Anita Horváth (ZŠ s materskou školou s VJM Tomášikovo) – členka.

Súťaže v 1. kategórii sa zúčastnilo z piatich krajov Slovenskej republiky 14 žiakov (9 dievčat a 5 chlapcov), ktorí sa umiestnili na 1. až 3. mieste v krajskom kole súťaže. Štyria súťažiaci sa zúčastnili súťaže už ako tretiaci v minulom ročníku, ostatní sa zúčastnili súťaže prvý raz, dvaja ako tretiaci a ostatní štvrtáci. Súťaž mala štyri časti: a) prednes riekanky, vyčítanky, básne vyžrebovanej zo zoznamu, b) reprodukcia vypočutého textu (Jana Belašičová: Domáci miláčik), c) čítanie krátkeho textu po príprave (Jana Belašičová: Domáci miláčik) a d) súvislé rozprávanie na jednu z daných 5 tém (Športový deň, Čarovný prútik, Moja obľúbená rozprávka, Keby som mal/mala krídla, Chystáme sa na prázdniny).

Na prvom mieste sa umiestnila s 82,33 bodmi Adela Dudášová zo ZŠ Z. Kodálya s VJM Galanta, ktorú do súťaže pripravovala PaedDr. Judita Horváthová. Na druhom mieste so 77,33 bodmi sa umiestnila Gayatri Kolláthová zo ZŠ F. Móru Vrakúň, ktorú pripravovala Mgr. Mária Poláček. Michal Pavel Fülöp zo ZŠ s VJM Tomášov, ktorého do súťaže pripravovala Mgr. Zuzana Simonics, obsadil v súťaži so 76,33 bodmi tretie miesto. Odborná porota konštatovala, že úroveň súťaže I. kategórie bola porovnateľná s výkonmi za posledné roky a výkony podávané súťažiacimi boli veľmi vyrovnané a porovnateľné. Na spoločnom vyhodnotení odborná porota pochválila súťažiacich za ich vynikajúce výkony a vyzdvihla vysokú úroveň pripravenosti žiakov, za čo sa poďakovala pedagógom, ktorí sa podieľali na systematickej príprave svojich žiakov.

Každý súťažiaci sa umiestnil v jednom z pásiem. Do bronzového pásma sa dostali, podobne ako v minulom ročníku, traja súťažiaci. Najviac, až 8 súťažiacich sa umiestnilo v striebornom pásme a prví traja postúpili do zlatého pásma. V priemere súťažiaci dosiahli o 0,44 bodov menej ako v minulom roku, 70,50 bodov z maximálneho počtu bodov 86.

Odborná porota konštatovala, že výkony súťažiacich vo všetkých častiach súťaže boli veľmi vyrovnané. Skoro bezchybnú výslovnosť mali žiaci v časti A. Menšie nepresnosti mali niektorí súťažiaci s textami riekaniek a vyčítaniek a s výslovnosťou mäkkých spoluhlások (hlavne ľ) a ch. Text určený na reprodukciu globálne pochopili a dokázali jazykovo správne

reprodukovat'. Reprodukcii krátkej rozprávky o tom, ako Fúzik s Ľapkom chceli kúpiť domáceho miláčika, zvládli veľmi dobre, pochopili pointu príbehu, ale niektorí „prepísali príbeh“ alebo nedokázali zmeniť v reprodukcii dialógy na nepriamu reč. Čítanie krátkeho textu po príprave zvládli najlepšie, čítali plynule a so správnou intonáciou. Menšie nedostatky konštatovala porota vo výslovnosti a v artikulácii. V časti D zameranej na tvorbu súvislého ústneho prejavu sa súťažiaci zamerali hlavne na tému Čarovný prútik (5 žiakov), 3 súťažiaci si vybrali tému Chystáme sa na prázdniny a 2 – 2 súťažiaci si vybrali ostatné témy: Športový deň, Moja obľúbená rozprávka alebo Keby som mal/mala krídla. Niektorí nepostupovali podľa pokynov, preto im odborná porota dala niekoľko doplňujúcich otázok. V prednese súvislého textu na vybranú tému odborná porota zaznamenala nedostatky predovšetkým v kompozícii. Menšie rezervy sú v oblasti rozvíjania slovnej zásoby, mnohí súťažiaci používali nespisovné slová. Súťažiaci boli veľmi dobre pripravení aj po jazykovej stránke, boli kreatívni a dokázali pohotovo reagovať aj na otázky odbornej poroty.

Výsledky všetkých súťažiach 1. kategórie sú zverejnené na webovom sídle ŠPÚ http://www.statpedu.sk/files/sk/sutaze/poznaj-slovensku-rec/vysledkova_1kategoria_06062019.pdf.

2. kategória

Členovia odbornej poroty 2. kategórie:

Mgr. Andrea Döményová (Štátny pedagogický ústav v Bratislave) – predsedníčka,

Mgr. Silvia Patassy (Základná škola Zoltána Kodálya s VJM Dunajská Streda) – členka,

Mgr. Monika Hamarová (ZŠ s materskou školou P. Pázmánya s VJM Šaľa) – členka.

V celoštátnom kole súťažilo 11 žiakov (7 dievčat a 4 chlapci) z 11 škôl, ktorí sa umiestnili na 1. až 3. mieste v krajskom kole súťaže. Deväť súťažiaci sa už zúčastnili súťaže v nižších ročníkoch. V celoštátnom kole súťažili traja ôsmaci, siedmi deviataci a jeden z 3. ročníka gymnázia s 8-ročným vzdelávacím programom. Úlohy súťaže pre 2. kategóriu boli nasledovné: a) reprodukcia vypočítaného textu (Hana Košková: Holub na klobúku), b) čítanie krátkeho textu po príprave (Paulína Prášilová: Na ľavé líce), c) samostatná tvorba stručného súvislého textu z daných slov (prevrtať, kamarát, horský/á/é, skladba, možno, zobudiť, nikam) a d) súvislé rozprávanie na jednu z daných 5 tém (Navštívil/-a ma kamarát/kamarátka zo zahraničia, Keby som dostal/-a zvieratko, Moja obľúbená relácia, Moje plány na ďalších desať rokov, Chystáme sa na školský výlet).

Víťazkou 2. kategórie sa stala Rebeka Hubková z G a ZŠ S. Máraiho s VJM Košice s 97,66 bodmi, ktorú pripravoval Mgr. Martin Anderko. Na druhom mieste sa umiestnil Ádám Gál zo ZŠ s MŠ P. Pázmánya s VJM Šaľa s 92 bodmi, ktorého pripravovala Mgr. Veronika Szetyinszká. Tretie miesto s 90,66 bodmi získala Zuzana Gajdácsová zo ZŠ L. Pongrácza s VJM Šahy, ktorú pripravovala Mgr. Mária Dubovská.

Celková úroveň bola veľmi vyrovnaná, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi stále veľmi dobrá. Súťažiaci podávali veľmi vyrovnané výkony. Pri reprodukcii súťažiaci preukázali, že textu porozumeli, veľmi výstižne a presne reprodukovali vypočítaný text. Žiaci mali bohatú slovnú zásobu, nemali problém s jazykovou správnosťou. Pri čítaní sa javili len menšie nedostatky v intonácii, dynamike a pri výslovnosti spoluhláskových skupín. Súťažiaci čítali

technicky lepšie ako v predchádzajúcich ročníkoch súťaže, niektorí však menej výrazne. Pri tvorbe súvislého textu z daných slov prevažná väčšina súťažiacich použila všetky slová, štyria vynechali 1 slovo, resp. použili iné slovo (napr. namiesto slovesa zobudiť použili sloveso zobudiť sa, namiesto slovesa prevrtať použili prevrtať sa). Súťažiaci svoje myšlienky sformulovali gramaticky správne, mali bohatú slovnú zásobu, väčšina žiakov bola kreatívna, niektorí však menej dbali na kompozíciu textu. Pri poslednej úlohe si žiaci mohli vybrať z piatich tém. Prvú tému (Navštívil/-a ma kamarát/kamarátka zo zahraničia) si nikto nevybral, druhú tému (Keby som dostal/-a zvieratko) si zvolili traja súťažiaci. Tretia téma (Moja obľúbená relácia) oslovila jednu žiačku. Téma Moje plány na ďalších desať rokov sa zapáčila piatim súťažiacim. Poslednú tému (Chystáme sa na školský výlet) si vybrali dvaja žiaci. V tejto časti boli žiaci najviac kreatívni, dokázali, že vedia nielen jazykovo správne a plynule rozprávať o danej téme, ale kládli dôraz aj na kompozíciu textu a na výber slovnej zásoby. S plynulosťou prejavu nikto nemal problém. Na vyhodnotení porota pochválila súťažiacich za ich vynikajúce výkony a poďakovala sa i učiteľom za prípravu žiakov.

Všetci žiaci boli zaradení do zlatého alebo strieborného pásma: 4 žiaci sa dostali do zlatého a 7 do strieborného pásma. V priemere dosiahli 86,27 bodov z maximálneho počtu bodov 100, čo je o 0,33 bodov viac ako pred rokom.

Výsledky všetkých súťažiacich 2. kategórie sú zverejnené na webovom sídle ŠPÚ http://www.statpedu.sk/files/sk/sutaze/poznaj-slovensku-rec/vysledkova_2kategoria_06062019.pdf

3. kategória

Členovia odbornej poroty 3. kategórie:

doc. PaedDr. Patrik Šenkár, PhD. (PF UJS v Komárne) – predseda,

PhDr. Ildikó Tóthová (Gymnázium Á. Vámberyho s VJM Dunajská Streda) – členka,

Mgr. Eleonóra Laczová (Základná škola s VJM Nesvady) – členka.

Do celoštátneho kola súťaže postúpilo 15 študentov, avšak súťaže sa zúčastnilo len 9 súťažiacich (5 dievčat a 4 chlapci), z ktorých 5 súťažili aj v nižších ročníkoch. V celoštátnom kole súťažili traja z 2. ročníka a traja z 3. ročníka gymnázia so 4-ročným vzdelávacím programom a 3 z 3. ročníka SOŠ. Súťažiaci prezentovali 6 G a 3 SOŠ. Súťaž v 3. kategórii pozostáva: a) z interpretácie vypočítaného neznámeho populárno-náučného textu (Milan Rastislav Štefánik – Svetobežník so srdcom vlastenca) b) zo samostatnej tvorby textu úvahového charakteru (Šport, Vzory a ideály, Multikultúrna spoločnosť, Obchody a služby, Kultúra a umenie) a jeho ústneho prednesu, c) zo samostatnej tvorby textu pomocou vytypovaných slov (poslať, miesto, súvislý/á/é, dvojaký/á/é, každý, alebo, priateľsky, aspoň, jaj, oproti) a jeho ústneho prednesu.

Na prvom mieste sa umiestnil Szilárd Kováč, žiak Mgr. Marianny Csémy z Gymnázia Hansa Selyeho s VJM Komárno so 70,66 bodmi. Na druhom mieste sa umiestnila Kiara Gréta Udvardyová z Gymnázia P. Pázmáňa s VJM Nové Zámky so 70,33 bodmi, ktorú pripravovala PaedDr. Tímea Benkő. Na treťom mieste sa umiestnil Tamás Rajtár, žiak Mgr. Erika Sokola, zo SPŠ strojníckej a elektrotechnickej Komárno, so 67,66 bodmi.

Odborná porota konštatovala, že výkony súťažiacich boli na priemernej úrovni s relatívne veľkým /hodnoteným/ rozptylom (1. až 9. miesto: až 17 bodov). Kladne hodnotila adekvátnu spisovnú slovenčinu pri jednotlivých ústnych prejavoch súťažiacich. Občas sa však, prirodzene, vyskytli aj menšie nezrovnalosti v gramatike (o. i. pri používaní zvrtných zámen, správnych koncoviek podstatných mien a pod.). Text určený na reprodukciu študenti pochopili nadpriemerne a tým celkovo podali výborný výkon. Niektorí boli schopní reprodukovať aj nuansy prototextu. Pri samostatnej tvorbe textu úvahového charakteru taktiež podali súťažiaci slušný výkon – pri jednotlivých témach využili svoju fantáziu, samozrejme, opretú o vlastné vedomosti a zručnosti. Ich jazyková kompetencia bola celkovo dobrá. Pri jednotlivých dopĺňujúcich otázkach boli pohotoví a promptní. V širšom aspekte sa problémy vyskytli najmä pri tretej súťažnej úlohe, t. j. pri samostatnej tvorbe textu pomocou vytypovaných slov (a jeho ústnom prednese). Často patričné slová absentovali v jednotlivých „príbehoch“, ktoré sa viackrát niesli v medziach šablónovitosti a neinvenčionosti (pochopiteľne, s výnimkami).

Každý súťažiaci sa umiestnil v niektorom z pásiem. Dvaja sa umiestnili v zlatom, piati v striebornom a dvaja v bronzovom pásme. Súťažiaci tejto kategórie dosiahli v priemere 63,73 bodov z maximálneho počtu bodov 80, čo je o 0,62 bodov viac oproti minuloročnému priemeru. Odborná porota aj tento rok mohla konštatovať, že na výkonoch žiakov bolo vidno systematickú prípravu a kvalitnú prácu jednotlivých pedagógov, ktorí dlhodobo pripravujú svojich zverencov.

Výsledky všetkých súťažiacich 3. kategórie sú zverejnené na webovom sídle ŠPÚ http://www.statpedu.sk/files/sk/sutaze/poznaj-slovensku-rec/vysledkova_3kategoria_06062019.pdf

4. kategória

Členovia odbornej poroty 4. kategórie:

PaedDr. Rozália Bezáková – predsedníčka,

PhDr. Martina Fichnová (SOŠ stavebná Nové Zámky) – členka,

Mgr. Ildiko Paučová (SOŠ rozvoja vidieka s VJM Dunajská Streda) – členka.

Celoštátneho kola sa zúčastnili 3 stredné odborné školy s 5 súťažiacimi (3 chlapci a 2 dievčatá), traja súťažiaci z 1. ročníka a 2 z 3. ročníka. Dvaja v predchádzajúcich rokoch sa nikdy nezúčastnili súťaže. Tretiaci sa zúčastnili súťaže v oboch predchádzajúcich rokoch, Benjamin Dobročka sa dostal každý rok na celoštátne kolo (vítaz 4. kategórie v roku 2017, 2. miesto v roku 2018) a jeden prvák sa zúčastnil súťaže dvakrát v 2. kategórii. V prvej časti súťažiaci interpretovali vypočítaný text s názvom Ako pracovať s rozumom. Druhá časť pozostávala z tvorby ústneho prejavu na témy Odborné predmety počas štúdia, Moje plány do budúcnosti ohľadom mojej profesie, Povolanie, ktoré som si vybral/a, Pracovné nástroje, ktoré bežne používam, Stalo sa to v dielni/na odbornom výcviku. Tretia časť obsahovala samostatnú tvorbu textu použitím piatich slov rozličného slovného druhu (navrhnuť, stokrát, myšlienka, urazene, kakaový/-á/-é).

Na 1. mieste so 68,33 bodmi sa umiestnila Jana Muchová (vľahnajšia víťazka 4. kategórie) zo Súkromnej spojenej školy Štúrovo, ktorú pripravovala Mgr. Sarolta Csicsay. Na 2. mieste sa

umiestnil so 61,67 bodmi Benjamin Dobročka (vít'az 4. kategórie v roku 2017 a minulý rok 2. miesto) tiež žiak Mgr. Sarolty Csicsay zo Súkromnej spojenej školy Štúrovo. Na treťom mieste sa umiestnila Stella Goljanová zo SOŠ obchodu a služieb Komárno s počtom bodov 60,33, ktorú pripravovala Mgr. Alena Procházková.

Odborná porota konštatovala, že žiaci boli na súťaž výborne pripravení. Výkony súťažiacich v jednotlivých úlohách boli nad priemer. Bezchybnú výslovnosť mala jedna súťažiaca. Interpretáciu vypočutého textu zvládli na priemernej úrovni. Text pochopili a s menšími nedostatkami dokázali jazykovo správne reprodukovať. V druhej úlohe (časť B) súťažiaci podávali striedavé výkony, najmä súťažiaci, ktorí boli žiakmi 1. ročníka pri vybranej téme „Pracovné nástroje, ktoré používam“ nemali dostatočné skúsenosti z odboru, aby tému zvládli v plnom rozsahu. Menšie nedostatky porota zistila vo výslovnosti a artikulácii (tzv. „hltanie koncových slabík“). Súťažnú úlohu v časti C zvládli na primeranej úrovni. Témy, ktoré si ľubovoľne volili, boli zamerané na voľný čas – Návšteva v ZOO, Nečakaná pomoc, Jeden deň v škole, Výlet, Na návšteve. Niektorí súťažiaci v rámci uvedenej témy používali tzv. pomocné slovíčka v materinskom jazyku, na čo ich porota aj upozornila. Rezervy sa ešte vyskytli v oblasti kompozície a slovnej zásoby, kde niektorí používali nespisovné slová. Vzhľadom na to, že v tejto kategórii súťažili aj žiaci 1. ročníka, porota skonštatovala veľmi dobrú pripravenosť žiakov. Pedagógovia, ktorí žiakov pripravili na súťaž, na želanie súťažiacich, neboli prítomní v miestnosti, v ktorej sa uskutočnila samotná súťaž.

Úroveň súťaže 4. kategórie bola porovnateľná s úrovňou z minulých ročníkov. Prví traja súťažiaci sa umiestnili v striebornom pásme. Dvaja sa nedostali ani do bronzového pásma. Súťažiaci tejto kategórie dosiahli v priemere 55,40 bodov z maximálneho počtu bodov 80, čo je o 6,10 bodov slabší priemer oproti minulému ročníku. S výkonmi súťažiacich bola odborná porota spokojná.

Výsledky všetkých súťažiacich 4. kategórie sú zverejnené na webovom sídle ŠPÚ http://www.statpedu.sk/files/sk/sutaze/poznaj-slovensku-rec/vysledkova_4kategoria_06062019.pdf

Zverejnené výsledky sú platné, nakoľko protest proti výsledkom celoštátneho kola súťaže v zmysle OP Čl. 6 ods. 4 bod n) u predsedu celoštátnej odbornej komisie nikto nepodal. Údaje za celoštátne kolo sa zapísali do prihlášok žiakov a ich správnosť potvrdili svojím podpisom predsedovia odborných porôt jednotlivých kategórií.

Celoštátna odborná komisia súťaže Poznaj slovenskú reč konštatovala, že celoštátne kolo 39. ročníka súťaže malo kvalitnú úroveň zásluhou súťažiacich, pedagógov a organizátorov.

Zverejnenie dokumentov a výsledkov celoštátneho kola súťaže

Dokumenty súťaže Poznaj slovenskú reč a formuláre k správe a vyhodnoteniu jednotlivých postupových kôl sa nachádzajú na webovom sídle Štátneho pedagogického ústavu (<http://www.statpedu.sk/sk/sutaze/poznaj-slovensku-rec/>).

Výsledkové listiny jednotlivých kategórií celoštátneho kola súťaže boli zverejnené hneď po súťaži na webovom sídle <http://www.statpedu.sk/sk/sutaze/poznaj-slovensku-rec/> ŠPÚ.

Vyhodnocovacia správa za 39. ročník súťaže Poznaj slovenskú reč je zverejnená na webovom sídle Štátneho pedagogického ústavu (<http://www.statpedu.sk/sk/sutaze/poznaj-slovensku-rec/>).

Informácie o súťaži

O celoštátnom kole informoval v relácii Správach – Hírek verejnoprávny Rozhlas a televízia Slovenska dňa 7. 6. 2019 (dostupné na: <https://www.rtv.s.sk/televizia/archiv/14037/189668>).

Výber z fotografií z celoštátneho kola súťaže je zverejnený na webovom sídle Štátneho pedagogického ústavu <http://www.statpedu.sk/sk/sutaze/poznaj-slovensku-rec/>.

Na webových sídlach okresných úradov v sídlach krajov boli zverejnené dokumenty a informácie o postupových kolách súťaže (pozvánky, propozície, výsledkové listiny). Základné a stredné školy, centrá voľného času informovali o priebehu a výsledkoch na svojich webových sídlach.

Nižšie uvádzame výber z propagácie súťaže a z informácií o súťaži:

<http://magyariskola.sk/2018/11/27/szep-magyar-beszed-%E2%80%A2poznaj-slovensku-rec-%E2%80%A2palyazati-felhivasok/>

<http://www.dunagro.sk/poznaj-slovensku-rec-6>

<https://spsstav.sk/index.php?id=6556283712695495285>

<https://amikassa.sk/2019/04/04/poznaj-slovensku-rec-ismerd-a-szlovak-nyelvet/>

<http://rcm.sk/blog/2019/04/04/kk-sutaze-poznaj-slovensku-rec-2-4-2019-vysledkova-listina/>

<http://www.spskn.sk/o-skole/aktuality/reportaze/reportaze/poznaj-slovensku-rec>

<https://www.trnava-vuc.sk/aktuality/poznaj-slovensku-rec/>

<http://www.spskn.sk/o-skole/aktuality/reportaze/reportaze/medailove-tazenie-pokracuje>

Zhrnutie

Súťaž vytvára priestor na neustále zlepšovanie sa v komunikácii v slovenskom jazyku. Je však na škodu klesajúci počet súťažiacich aj škôl v jednotlivých postupových kolách. Príčinou je nielen nižší záujem žiakov, ale aj slabá motivácia a finančné, ale i morálne ohodnotenie učiteľov, ktorí sa venujú žiakom nad rámec svojich vyučovacích povinností.

Celoštátna odborná komisia konštatovala zistené nedostatky postupových kôl z jednotlivých krajov:

- v jednotlivých kategóriách klesá záujem o súťaž,
- v základných a stredných školách absentuje propagovanie súťaže,
- vo 4. kategórii naďalej stagnuje počet súťažiacich,
- do 1. kategórie súťaže sa hlási málo základných škôl s 1 – 4., resp. 1 – 5. ročníkmi,
- základné školy a gymnáziá s 8-ročným študijným programom nevyužívajú možnosť väčšieho zastúpenia v okresnom kole (pozri ods. 2 bod b) Čl. 6 OP),
- stredné školy nevyužívajú možnosť väčšieho zastúpenia v okresných, resp. v krajských kolách (pozri ods. 3 body b) a d) Čl. 6 OP),
- pedagógovia, ktorí pripravujú žiakov na súťaž, nevyužívajú možnosť zúčastniť sa priebehu súťaže (nie sú prítomní v miestnosti, v ktorej sa realizuje samotná súťaž),

- súťažné úlohy v mnohých prípadoch nie sú vypracované v súlade s obsahovou náplňou súťaže (texty často nie sú žánrovo vhodné, sú náročné, nie sú primerané veku súťažiacich, prevyšujú rozsah určený obsahovou náplňou, témy nie sú zadefinované v súlade s komunikačnými témami ŠVP, pri témach sa určuje nad rámec obsahovej náplne aj slohový postup a slohový útvar),
- organizátori pri riadení samotnej súťaže nepostupujú v súlade s organizačným poriadkom a obsahovou náplňou súťaže (napr. nedodržanie časového limitu pri príprave jednotlivých úloh, resp. nedodržanie časového limitu pri ústnom prejave),
- odborné poroty pri hodnotení výkonov súťažiacich nie vždy postupujú v súlade s obsahovou náplňou súťaže (strhávanie bodov za nedodržanie časového limitu pri ústnom prejave),
- záväzné prihlášky a súhlasy dotknutých osôb sú nekompletné, v mnohých prípadoch vyplnené nepresne, nečitateľne.

Členovia odborných komisií a odborných porôt všetkých postupových kôl vysoko hodnotili prácu pedagógov, ktorí sa venujú príprave žiakov na súťaž Poznaj slovenskú reč, ich prístup k práci a k vyučovaniu slovenského jazyka a slovenskej literatúry. Za výkonmi súťažiacich vidieť systematickú prípravu, prácu aj mimo vyučovania.

39. ročník súťaže Poznaj slovenskú reč mal kvalitnú úroveň aj zásluhou organizátorov. Za kvalitné personálne, materiálne, organizačné a obsahové zabezpečenie súťaže patrí vďaka všetkým organizátorom školských, okresných a krajských kôl, centrám voľného času, okresným úradom v Bratislave, Trnave, Nitre, Banskej Bystrici a Košiciach.

Odporúčania Celoštátnej odbornej komisie súťaže Poznaj slovenskú reč

1. Na ďalšom zasadnutí celoštátnej odbornej komisie prerokovať pripomienky pedagógov k obsahovej náplni jednotlivých kategórií.
2. Organizovať odborný seminár pre odborné komisie a porotcov postupových kôl a kategórií súťaže.
3. Vypracovať usmernenie k vypracovaniu súťažných úloh.
4. Uvažovať o možnosti centrálného vypracovania súťažných úloh pre jednotlivé postupové kolá.
5. Prehodnotiť nízku účasť základných škôl s ročníkmi 1 – 4, resp. lepšie propagovať súťaž v týchto školách.
6. Prehodnotiť nízku účasť žiakov učebných odborov stredných odborných škôl, resp. lepšie propagovať súťaž v týchto školách.
7. Prehodnotiť stagnujúcu účasť žiakov gymnázií a stredných odborných škôl, resp. lepšie propagovať súťaž v týchto školách.
8. Zosúladiť termíny postupových kôl súťaže v jednotlivých okresoch a krajoch.
9. Zosúladiť termíny postupových kôl súťaže s národnými meraniami.
10. Uvažovať o realizovaní celoštátneho kola súťaže v skoršom termíne.
11. Zosúladiť termín celoštátneho kola súťaže s ostatnými súťažami na národnej úrovni.
12. Pokračovať v propagácii súťaže v printových a elektronických médiách.

13. V spolupráci s odborními školstva okresných úradov v sídlach krajov účinnejšie informovať školy o zmenách v súťaži.
14. Monitorovať dôkladné dodržiavanie organizačného poriadku a obsahovej náplne súťaže v postupových kolách.
15. Delegovať členov celoštátnej odbornej komisie do odborných porôt do okresných a krajských postupových kôl súťaže Poznaj slovenskú reč.

Bratislava 9. júla 2019

PaedDr. Anita Halászová
predseda Celoštátnej odbornej komisie
súťaže Poznaj slovenskú reč
Štátny pedagogický ústav